

Broj: 03-34-4808-2/23
Mostar, 03. 01. 2024. godine

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
PARLAMENT FEDERACIJE
DOM NARODA
n/r mr. sci. Izmir Hadžiavdić, sekretar
Hamdije Kreševljakovića 3
71 000 Sarajevo

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
PARLAMENT FEDERACIJE
SARAJEVO

Prilijeno: 11-01-2024			
Org. jed.	Broj	Priloga	Vrijednost
05/2	-02-	428	23

PREDMET: Delegatsko pitanje, odgovor, dostavlja se

Poštovani,

Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke zaprimilo je Vaš akt broj: 05/2-02-428/23 od 02.11.2023. godine, kojim nam je dostavljeno delegatsko pitanje koje je postavila Sanela Klarić, delegatkinja u Domu naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine.

Ispod citiramo postavljeno delegatsko pitanje delegatkinje Sanele Klarić:

„Da li ste, u saradnji sa nadležnim kantonalnim zavodima za javno zdravstvo u FBiH, u nastavne planove i programe za osnovne i srednje škole uključili temu štetnosti pušenja za zdravlje kako je propisano članom 26. Zakona o kontroli i ograničenoj upotrebi duhana, duhanskih i ostalih proizvoda za pušenje (Službene novine Federacije BiH 38/22)?“

Napominjemo da je Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke zaprimilo akt sekretara Doma naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine, broj: 05/2-02-29/23 od 10.10.2023. godine, kojim smo obaviješteni da je na 4. sjednici Doma naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine, održanoj 05.10.2023. godine, delegatkinja Sanela Klarić postavila delegatska pitanja. Dostavljen nam je izvod iz neautoriziranog magnetofonskog snimka sjednice Doma naroda u kojem su sadržana delegatska pitanja, s molbom da odgovore na delegatska pitanja dostavimo Domu naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine.

U vezi s navedenim, obavještavamo Vas da smo delegatsko pitanje koje se odnosi na obrazovanje prosljedili kantonalnim ministarstvima obrazovanja u Federaciji Bosne i Hercegovine, naš akt broj: 01-45-4472-1/23 od 18.10.2023. godine, s molbom da Federalnom ministarstvu obrazovanja i nauke dostave odgovor na pitanje kako bismo iste

Mostar, Ante Starčevića bb, tel.: +387 36 355 700 (kabinet ministra), +387 36 355 753 (protokol), fax: +00387 36 355 742
Mostar, Ante Starčevića bb, tel.: +387 36 355 700 (kabinet ministra), +00387 36 355 753 (protokol), fax: +00387 36 355 742
e-mail: info@fmon.gov.ba; kabinet@fmon.gov.ba; <http://www.fmon.gov.ba>

PARLIAMENT EDEBİYATI
BARAJLAR

Tarih: 17-10-2024

Yazı No	Yazı Adı	Yazı İçeriği	Yazı Durumu
102	102	102	102

kompletirali i, s odgovorom Federalnog ministarstva obrazovanja i nauke, dostavili Domu naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine.

Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke je svojim aktom broj: 03-34-4808-1/23 od 17. 11. 2023. godine dostavilo odgovor na navedeno delegatsko pitanje i prosljedili smo Vam dva odgovora kantonalnih ministarstava obrazovanja, i to: Ministarstva za obrazovanje, nauku, kulturu i sport Zeničko-dobojskog kantona, broj: 10-34-159700-05/23 od 03.11.2023. godine i Ministarstva prosvjete, znanosti, kulture i sporta Posavskog kantona broj: 06-34-1184-3/23 od 30.10.2023. godine.

Dana 14.12.2023. godine, zaprimili smo odgovor Ministarstva za odgoj i obrazovanje Kantona Sarajevo, broj: 11-03/02-04-45176-3/23 od 27.11.2023. godine, i dana 18.12.2023. godine, zaprimili smo odgovor Ministarstva obrazovanja, nauke, kulture i sporta Hercegovačko-neretvanskog kantona broj: 02-33-2242/23 od 14.12.2023. godine, koje dostavljamo u prilogu ovog akta.

Također, urgenciju na odgovor na navedeno delegatsko pitanje koje se odnosi na obrazovanje uputili smo kantonalnim ministarstvima obrazovanja u Federaciji Bosne i Hercegovine, naš akt broj: 01-45-4472-2/23 od 03.01.2024. godine, s molbom da Federalnom ministarstvu obrazovanja i nauke dostave odgovor na pitanje kako bismo iste kompletirali i dostavili Domu naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine.

S poštovanjem,

MINISTRICA
Jasna Duraković
prof.dr. Jasna Duraković

Prilog:

1. akt Ministarstva za odgoj i obrazovanje Kantona Sarajevo, broj: 11-03/02-04-45176-3/23 od 27.11.2023. godine,
2. akt Ministarstva obrazovanja, nauke, kulture i sporta Hercegovačko-neretvanskog kantona broj: 02-33-2242/23 od 14.12.2023. godine.

Dostaviti:
-Naslovu
-a/a.

13.12.23
- OA
toto

Bosnia and Herzegovina
Federation of Bosnia and Herzegovina

CANTON SARAJEVO
Ministry for Education

Broj: 11-03/02-04-45176-3/23
Sarajevo, 27.11.2023. godine

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke
Federalno ministarstvo obrazovanja i znanosti
Ul. Ante Starčevića bb
88000 Mostar

Bosna i Hercegovina
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
FEDERALNO MINISTARSTVO OBRAZOVANJA I NAUKA

PRIMLJENO: 19.12.2023			
ORG. JED.	Broj		Vrijednost
01-45-	4472-	1/	23

Predmet: Odgovor na delegatsko pitanje, dostavlja se

Cijenjena,

shodno aktu Federalnog ministarstva obrazovanja i nauke/znanosti, broj: 01-45-4472-1/23 od 18.10.2023. godine, Ministarstvo za odgoj i obrazovanje Kantona Sarajevo se obratilo JU Institut za preduniverzitetsko obrazovanje Kantona Sarajevo i zatražilo odgovor na pitanje koje je uputila delegatkinja Doma naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine, Sanela Klarić, a koje dostavljamo na daljnje postupanje.

S tim u vezi, obavještavamo uvaženu delegatkinju da se prilikom izrade nastavnih programa sa definisanim ishodima učenja, posvetila posebna pažnja ovoj, kao i ostalim temama prevencije ovisnosti, kroz pojedine nastavne predmete.

Tako su u okviru nastavnog predmeta Tjelesni i zdravstveni odgoj obuhvaćeni ciljevi koji se odnose na izbor aktivnog i zdravog životnog stila, gdje se između ostalog, navode dugoročni ishodi koji su postavljeni za četvrti razred srednje škole kroz indikatore i ostvaruje se od prvog razreda osnovne škole, a obuhvataju analiziranje uticaja štetnih materija na razvoj bolesti i ovisnosti. Tako se u prvom razredu osnovne škole imenuju materije koje štetno djeluju na organizam kroz poticaj i podršku, a u devetom razredu razmatra korelacija tjelesnog vježbanja i prevencija pušenja, alokoholizma i drugih oblika ovisnosti.

U okviru nastavnog predmeta Zdravi životni stilovi, u ciljevima učenja i podučavanja je formulisan cilj: Prevencija ovisnosti, koji uključuje razumijevanje štetnog djelovanja psihoaktivnih supstanci, alkohola, pušenja, nargile, kockanja i klađenja. U oblasnoj strukturi navedenog predmeta, cijela jedna oblast „Prevencija ovisnosti“, posvećena je ovoj temi. Formulisan je dugoročni ishod: analiziranje uticaja psihoaktivnih supstanci na razvoj bolesti i ovisnosti (upotreba narkotika, duhanskih proizvoda, nargile, alkohola, energetskih pića), koji se ostvaruje od petog do devetog razreda osnovne škole.

U okviru nastavnog predmeta Biologija, u oblasti „Čovjek – biološko i društveno biće“, ishod učenja za šesti razred osnovne škole bazira se na razlikovanju elemenata zdravog i nezdravog načina života, procjenjujući vlastite životne navike (sa ključnim sadržajem o štetnosti duhanskog dima). U četvrtom razredu srednje škole ishod učenja je baziran na primjeni znanja o mjerama zaštite od različitih vrsta toksikomanije (sa ključnim sadržajem o uticaju na respiratorni sistem i mjere zaštite).

U okviru nastavnog predmeta Psihologija za treći razred srednje škole, ciljevi učenja su usmjereni na ovladavanje osnovnim znanjima o psihičkim procesima i njihovoj vezi sa ljudskim ponašanjem, kako bi bolje razumjeli određene psihološke fenomene i ponašanja u vlastitom okruženju (npr. potreba za hranom, ovisnost, i sl.).

Neovisno o obradi tema o štetnostima svih vrsta ovisnosti u okviru nastavnih predmeta, svi razrednici u odjeljenjima su u obavezi da ove teme obrađuju na časovima odjeljske zajednice.

S obzirom da je Zakon o kontroli ograničene upotrebe duhana, duhanskih i ostalih proizvoda za pušenje Federacije BiH donesen u maju 2022. godine, a nastavni planovi i programi sa definisanim ishodima učenja su finalizirani u januaru 2021. godine, svakako ćemo se i u narednom periodu, baviti ovim pitanjima i interesorno djelovati.

S poštovanjem,

Dostaviti:

1. Naslovu;
2. A/a.

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
HERCEGOVAČKO - NERETVANSKI
KANTON
MINISTARSTVO OBRAZOVANJA, NAUKE
KULTURE I SPORTA

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
HERCEGOVAČKO - NERETVANSKA
ŽUPANIJA-KANTON
MINISTARSTVO PROSVJETE, ZNANOSTI
KULTURE I ŠPORTA

Mostar, S. Radića 3/III, tel.: +387 (0)36-334-400; fax: +387 (0)36 316-792; www.monks.hnk.gov.ba

Broj: 02-33-2242/23
Mostar, 14.12.2023.godine

18.12.2023
-01
www

Bosna i Hercegovina
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
FEDERALNO MINISTARSTVO OBRAZOVANJA I NAUKE
M O S T A R

PRIMLJENI	PRIMIO	VRIJEDNOST
01-45-	4472-1/23	18.12.2023

FEDERALNO MINISTARSTVO OBRAZOVANJA I NAUKE

Predmet: Delegatsko pitanje
- odgovor, dostavlja se

Vezano za Vaš akt broj: 01-45-4472-1/23 od 18.10.2023. godine, u prilogu akta dostavljamo Vam informaciju Pedagoškog zavoda Mostar i Zavoda za školstvo Mostar, o štetnosti duhanskih proizvoda u odobrenim nastavnim planovima i programima za osnovne i srednje škole u HNK, a odnosi se na delegatsko pitanje gđe Sanele Klarić.

Prilog: Informacija

S poštovanjem,

Dostavljeno:

1. Naslovu,
2. a/a.

Mostar, Kralja Zvonimira 14;

E-mail: zavod.zaskolstvo@gmail.com;

Ur. broj:01-34-568-1/23

Mostar, 10. studenoga 2023. godine

BOSNA I HERCEGOVINA FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE HERCEGOVAČKO-NERETVANJSKA ŽUPANIJA/KANTON ZAVOD ZA ŠKOLSTVO MOSTAR			
HERTel/fax: +387 36 334-255/ 316-655			
PRIMJENI: 10.11.2023.			
ORGAN ŠKOLSTVA	KLASIF. OZNAKA	REDNI BROJ	DIVIZIJA
02	33	2242	23-1
Ministarstvu prosvjete, znanosti, kulture i sporta HNŽ-a			

Predmet: Dostava informacija o štetnosti duhanskih proizvoda u odobrenim nastavnim programima za osnovne i srednje škole HNŽ-a, veza Vaš dopis broj: 02-34-2242/23 od 8.11.2023. godine

Poštovani,

Sadržaji Nastavnog plana i programa na hrvatskome jeziku za devetogodišnje osnovne škole, srednje strukovne škole kao i gimnazijski programi u HNŽ-a sadržavaju nastavne cjeline o štetnosti duhanskih i ostalih proizvoda.

Osnovne škole:

Razredna nastava:

1. razred: U nastavnom predmetu Moja okolina – u nastavnoj cjelini Naše tijelo

2. 3. i 4. razred: U nastavnom predmetu Priroda i društvo – u nastavnoj cjelini Zdravlje

Navedene cjeline omogućuje učiteljima da kroz sadržaj tema vezanih za zdravlje i očuvanje zdravlja ukazuju na štetnost i zabranu duhanskih proizvoda.

U udžbeniku za 4.razred u okviru teme Briga za zdravlje i nastavne jedinice Briga za osobno zdravlje ukazuje se i upozorava na štetnost konzumiranja duhana i duhanskih proizvoda za zdravlje. Sadržaj je upotpunjen i fotografijama kao i dodatnim i izbornim sadržajem Želim znati više.

Predmetna nastava

VI. razred: U nastavom predmetu Biologija – u nastavnoj temi Pubertet i teškoće u sazrijevanju, učenici se upoznaju s opasnostima i štetnostima duhanski proizvoda po zdravlje čovjeka.

IX. razred: U nastavom predmetu Biologija - u nastavnim temama: Živčani sustav-ovisnosti, Krvožilni sustav i Dišni sustav učenici detaljno uče o štetnim djelovanju nikotina, katrana i ugljičnog monoksida na živčani sustav. Upoznaju se sa izazivanjem ovisničkog ponašanja pri konzumiranju cigareta, kao i negativnim utjecajima na krvožilni i dišni sustav pri čemu se povećava rizik od začepjenja krvnih žila, infarkta miokarda, srčane i bronhijalne astme kao i drugih bolesti od koji su kod pušača najopasnije i životno ugrožavajuće kancerogene bolesti pluća i bronhija.

Srednje škole (strukovni program i gimnazijski program)

I. razred strukovnih škola: U nastavnom predmetu Biologija – u nastavnoj temi: Pušenje-faktor rizika za mnoga oboljenja.

U srednjoj školi učenici proširuju već stečeno znanje o opasnostima korištenja duhanskih proizvoda koji izazivaju ovisnosti te su čimbenik rizika za mnoge bolesti.

III. razred gimnazije: U nastavnom predmetu Biologija – u nastavnim temama Krvožilni sustav, Dišni sustav, Živčani sustav, Štetno djelovanje bioloških, fizikalnih i kemijskih čimbenika na zdravlje, učenici detaljno uče građu navedenih sustava te preko nastavnog sadržaja izučavaju i štetnost djelovanja nikotina, katrana i drugih otrovnih sastojaka cigareta koje mogu izazvati ozbiljne bolesti čovjeka i narušiti njegovo zdravlje.

NPP omogućuje da nastavne teme o zdravlju mogu biti i međupredmetno povezane s konkretnim temama i sadržajima što obavezuje učitelje prirode, biologije, tjelesne i zdravstvene kulture, razrednike i druge suradnike koji sudjeluju u neposrednom odgojno-obrazovnom radu ili u realizaciji drugih planiranih programa i projekata.

Zdravstveni odgoj i obrazovanje jedno je od četiri područja čiji je odgojno-obrazovni sadržaj integriran u nastavni plan i program rada osnovnih škola koje nastavni plan realiziraju na hrvatskom jeziku. Realizira se u izvannastavnim aktivnostima kao i na satima razredne zajednice s ciljem promoviranja zdravog života. Učenici se motiviraju da ne podliježu utjecaju adolescentnih potreba za uzimanjem duhanskih i ostalih proizvoda koji izazivaju ovisnosti.

Odgojno-obrazovno djelovanje škole i roditelja dopunjuje se suradnjom sa zdravstvenim djelatnicima, ovlaštenim vanjskim suradnicima i ustanovama s ciljem da se učenicima obrazlože opasnosti konzumiranja duhanskih i ostalih proizvoda koji izazivaju ovisnosti.

S poštovanjem!

Dostavljeno:

1. Naslovu;

2. a/a

Mostar, Sjeverni logor 116, tel/fax: + 387 36 570 045, 571 648; e-mail: pedzavod@bih.net.ba

Broj: 01-34-934/23

Mostar, 4. 12. 2023.

MINISTARSTVO OBRAZOVANJA, NAUKE, KULTURE I SPORTA HNK-a

PREDMET: Informacija o štetnosti pušenja u NPP za osnovne i srednje škole

Uvidom u dostavljeni akt Ministarstva obrazovanja nauke kulture i sporta HNK-a broj 02-24-2242/23 od 6.11.2023. godine u kojem Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke traži informaciju radi odgovora na poslaničko pitanje poslanice Sanele Klarić, a po traženju Doma naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine, Stručni kolegij Pedagoškog zavoda dostavlja slijedeće informacije:

- Nakon izvršene analize NPP u osnovnim i srednjim školama, vidljivo je da su nastavni sadržaji i ishodi učenja definisani u važećim NPP kako devetogodišnjeg osnovnog odgoja i obrazovanja tako srednjoškolskog odgoja i obrazovanja neposredno ili posredno vezani za temu o štetnosti pušenja za zdravlje:

OSNOVNA ŠKOLA

PRVI RAZRED

Nastavni predmet: Moja okolina

Nastavna oblast i nastavni sadržaji	Ishodi učenja
Ljudsko tijelo Svijest o mom tijelu Higijena Sredstva za higijenu Ishrana	Imenuje dijelove tijela Imenuje načine održavanja lične higijene Imenuje sredstva za ličnu i drugu higijenu Imenuje različite vrste namirnica Razlikuje zdravu od nezdrave hrane Opisuje i primjenjuje različite načine održavanja lične i druge higijene Opisuje sredstva za ličnu higijenu i objašnjava njihovu upotrebu Pravilno upotrebljava pribor za jelo Klasificira namirnice Razvija svijest i pozitivan doživljaj vlastitog tijela Pomaže drugaricama i drugovima, starijima i slabijima

	<p>Redovno održava ličnu higijenu, higijenu prostora u kojem boravi i radi</p> <p>Razvoj ekološke svijesti, pravilnog odnosa prema okruženju</p> <p>Razvija svijest o važnosti održavanja lične, higijene i higijene prostora</p> <p>Razvija svijest o važnosti zdrave ishrane</p>
--	---

- Nastavni predmet: Tjelesni i zdravstveni odgoj

Nastavna oblast i nastavni sadržaji	Ishodi učenja
<p>Pravilna ishrana Zdrava hrana – izbor Obroci (dinamika uzimanja obroka, obim obroka, ponašanje i ophođenje za stolom)</p>	<p>Zna šta je zdrava ishrana Razumije važnost zdrave ishrane Zna kako se pravilno konzumira hrana Razlikuje zdravu od nezdrave ishrane Poštuje pravila ponašanja za stolom Pravilno konzumira hranu Razvija svijest o važnosti zdrave ishrane za zdravlje i život čovjeka</p>
<p>Zdravlje Značaj i važnost zdravlja Tjelesna aktivnost Boravak u prirodi i zdravlje Dnevni ritam odmora i rada</p>	<p>Zna i razumije važnost zaštite i čuvanja zdravlja Razumije značaj tjelesne aktivnosti i boravka u prirodi za pravilan rast, razvoj, zdravlje i otpornost organizma Koristi adekvatne tjelesne aktivnosti važne za zdravlje organizma Razvija svijest o važnosti zaštite i čuvanja zdravlja Ponaša se u skladu sa dogovorenim dnevnim rasporedom odmora i rada Rado posjećuje izletišta u prirodi Traži pomoć ukoliko je zlostavljano i zanemareno</p>
<p>Higijena Lična higijena Kolektivna higijena Higijena životnog prostora</p>	<p>Zna i razumije šta je lična, a šta kolektivna higijena Zna i razumije načine održavanja lične i kolektivne higijene Održava ličnu higijenu i učestvuje u održavanju kolektivne higijene Razvija svijest o važnosti održavanja lične i kolektivne higijene</p>

DRUGI RAZRED

Nastavni predmet: Priroda i društvo

Nastavna oblast i nastavni sadržaji	Ishodi učenja
<p>ŽIVA BIĆA (čovjek, biljke i životinje) Čovjek Svijest o mom tijelu Čuvanje zdravlja</p>	<p>Zna glavne dijelove ljudskog tijela Zna i razumije važnost redovnih odlazaka ljekaru (otkrivanje i liječenje bolesti) Zna važnost i svrhu vakcinisanja</p>

<p>Higijena i sredstva za higijenu Ishrana Odijevanje Čula Biljke i životinje</p>	<p>Zna osnovna sredstva za održavanje lične i higijene prostora Razumije važnost redovnog održavanja lične higijene, higijene prostora u kojem boravi i radi Imenuje različite vrste hrane i prehrambenih namirnica Imenuje obroke Razlikuje zdravu od nezdrave hrane Razumije da je pravilna ishrana povezana sa zdravljem Može objasniti funkciju dijelova tijela Uočava osnovne razlike i sličnosti između dječaka i djevojčica Imenuje i klasificira različite vrste hrane i prehrambenih namirnica Zna opisati piramidu ishrane Može samostalno izraditi piramidu ishrane Može samostalno uraditi dnevni jelovnik Može samostalno postaviti stol za ručavanje Poštuje pravila lijepog ponašanja za stolom Poštuje pravila pri odijevanju Može objasniti funkciju čula Svijest o važnosti pravilne ishrane za život čovjeka Svijest o važnosti čuvanja i zaštite zdravlja Pravilno se hrani Pomaže drugovima i drugaricama, starijima i slabijima Razvoj ekološke svijesti, pravilnog odnosa prema okruženju Svijest o važnosti čuvanja čula Pozitivan odnos prema prirodi Razvoj ekološke svijesti i svijesti o korisnosti postojanja biljnog i životinjskog svijeta</p>
---	--

Nastavni predmet: Tjelesni i zdravstveni odgoj

Nastavna oblast i nastavni sadržaji	Ishodi učenja
<p>Izleti i pješačenja Zdravstvene radionice</p>	<p>Zdravstvene radionice Zna znakove umora Zna održavati ličnu i kolektivnu higijenu Održava ličnu i kolektivnu higijenu Može pješačiti na izletu Raspoređuje snagu tokom pješačenja Prepoznaje i zna situacije u kojima se mogu povrijediti Opisuju i izbjegavaju situacije koje dovode do povređivanja</p>

TREĆI RAZRED

Nastavni predmet: Priroda i društvo

Nastavna oblast i nastavni sadržaji	Ishodi učenja
<p>Duhan, alkohol, droga</p>	<p>Zna i razumije da su: duhan, alkohol i droga štetni za ljudsko zdravlje</p> <p>Može objasniti kako duhan, alkohol, droga štete ljudskom zdravlju</p> <p>Svjestan je štetnosti duhana, alkohola i droge</p>
<p>Životna okolina</p>	<p>Zna i razumije važnost čuvanja životne okoline</p> <p>Razumije važnost boravka u prirodi za zdravlje</p> <p>Zna nabrojati načine očuvanja životne okoline</p> <p>Može objasniti važnost očuvanja životne okoline</p> <p>Može objasniti načine očuvanja životne okoline</p> <p>Razvrstava otpad i odlaže ga na za to predviđeno mjesto</p> <p>Razvija svijest o važnosti čuvanja zdrave okoline i ponaša se u skladu s tim</p> <p>Pozitivan stav o zdravoj okolini</p>

ČETVRTI RAZRED

Nastavni predmet: Tjelesni i zdravstveni odgoj

Nastavna oblast i nastavni sadržaji	Ishodi učenja
<p>ZDRAVSTVENA KULTURA</p> <p>Zdravlje porodice</p> <p>Zdrava životna sredina</p> <p>Ishrana</p> <p>Humani odnosi među spolovima</p> <p>Međuljudski odnosi</p> <p>Mentalno zdravlje</p> <p>Povrede, različiti faktori rizika</p>	<p>Zna i razumije važnost čuvanja i zaštite vlastitog zdravlja i zdravlja porodice</p> <p>Zna da zdrava ishrana i svakodnevno vježbanje smanjuju potkožno masno tkivo i povećava mišićnu masu</p> <p>Zna i razumije važnost zdrave ishrane za zdravlje i život ljudi</p> <p>Zna da bez kisika čovjek ne može živjeti i da je dovoljna količina kisika uvjet za normalan rast, razvoj i dobro funkcioniranje organizma tokom svih ljudskih aktivnosti i da se svakodnevnim vježbanjem pomaže organizmu da optimalno regulira potrebu za kisikom</p> <p>Zna da je kretanje čovjekova prirodna potreba i da je svakodnevno kretanje uslov za normalan rast, razvoj i funkcioniranje organizma</p> <p>Prepoznaje fiziološke znake umjerenog opterećenja i zamora (npr. brži rad srca, znojenje, nesvjestica itd.)</p> <p>Zna i razumije važnost očuvanja zdrave okoline</p> <p>Zna i razumije koliko je važna izgradnja i njegovanje humanih odnosa među spolovima i humanih međuljudskih odnosa</p> <p>Zna i razumije pojam mentalnog zdravlja</p> <p>Zna i razumije važnost čuvanja i zaštite mentalnog zdravlja čovjeka</p>

	<p>Zna i razumije koji su to faktori rizika koji mogu ugroziti zdravlje i kako se zaštititi</p> <p>Koristi različite načine čuvanja i zaštite vlastitog zdravlja i zdravlja svoje porodice</p> <p>Svakodnevno vježba</p> <p>Koristi zdravu ishranu</p> <p>Koristi različite načine čuvanja i zaštite životne okoline</p> <p>Razvija sposobnosti i kompetencije izgradnje, razvijanja i njegovanja humanih odnosa među spolovima i humanih međuljudskih odnosa</p> <p>Koristi različite načine čuvanja vlastitog mentalnog zdravlja -</p> <p>Prihvata i uvažava različitosti</p> <p>Razvija pozitivnu sliku o sebi</p> <p>Razvija sposobnosti samokontrole</p> <p>Prepoznaje fiziološke znake umjerenog opterećenja i zamora (npr. brži rad srca, znojenje, nesvjestica itd.) i zna da traži pomoć ako se loše osjeća</p> <p>Zdravlje čini cijenjenom društvenom vrijednošću</p> <p>Postaje odgovoran za svoje zdravlje i unapređuje vlastiti razvoj</p> <p>Razvijena svijest o važnosti zdrave ishrane</p> <p>Razvija svijest da su humani međuljudski odnosi vrijednost</p> <p>Ponaša se u skladu sa usvojenim vrijednostima</p>
--	---

PETI RAZRED

Nastavni predmet: Priroda i društvo

Nastavna oblast i nastavni sadržaji	Ishodi učenja
<p>ČOVJEK– DIO PRIRODE</p> <p>Čovjek kao prirodno, društveno, misaono, duhovno biće</p> <p>Građa čovjekovog organizma</p> <p>Organi – uloga i zaštita</p> <p>Čula – uloga i zaštita</p> <p>Najveći neprijatelji čovjekovog zdravlja</p>	<p>Zna, razumije i objašnjava odlike čovjeka kao prirodnog, društvenog misaonog i duhovnog bića</p> <p>Zna, razumije i može objasniti šta je čovjekov organizam funkcioniše</p> <p>Imenuje glavne dijelove tijela i njihove organe</p> <p>Razumije ulogu organa i njihovu povezanost</p> <p>Imenuje čula</p> <p>Zna i razumije osnovne uzročnike bolesti</p> <p>Imenuje i dječije bolesti</p> <p>Zna i razumije šta je zarazna bolest i kako se prenosi</p> <p>Zna kako treba čuvati zdravlje</p> <p>Imenuje i objašnjava glavne dijelove tijela i njihove organe</p> <p>Razumije i objašnjava ulogu organa i njihovu povezanost</p> <p>Može objasniti načine zaštite od povreda, pokvarene hrane, zagađene vode, upotrebe alkohola, droge i duhana</p> <p>Imenuje čula i objašnjava njihovu ulogu</p>

	<p>Može objasniti načine zaštite čula</p> <p>Objašnjava osnovne uzročnike bolesti</p> <p>Opisuje dječije bolesti</p> <p>Objašnjava pojam zarazna bolest i načine kako se prenosi</p> <p>Objašnjava načine čuvanja zdravlja</p> <p>Razvija svijest o važnosti funkcionisanja svakog pojedinog organa u organizmu čovjeka, njegove zaštite</p>
ZDRAVA ISHRANA	<p>Imenuje hranu biljnog i životinjskog porijekla (raznovrsnost hrane)</p> <p>Razumije značaj ishrane ljudi</p> <p>Razlikuje hranu biljnog i životinjskog porijekla (raznovrsnost hrane)</p> <p>Razlikuju zdravu od nezdrave ishrane</p> <p>Upotrebljava zdravu hranu</p> <p>Izrađuje piramidu ishrane</p> <p>Izrađuje jelovnik</p> <p>Samostalno postavljaju sto i pospremaju ga poslije obroka</p> <p>Razvija svijest o važnosti zdrave ishrane za zdravlje čovjeka</p> <p>U ishrani koristi samo zdravu hranu</p> <p>Poštuje pravila ponašanja za stolom</p>

Nastavni predmet: Tjelesni i zdravstveni odgoj

Nastavna oblast i nastavni sadržaji	Ishodi učenja
<p>ISHRANA I ZDRAVLJE</p> <p>Ishrana i zdravlje</p> <p>Prehrana i tjelesno zdravlje</p>	<p>Posjeduje osnovna znanja o važnosti ishrane za zdravlje</p> <p>Razumije značaj prehrane i tjelesnog zdravlja</p> <p>Uravnotežuje prehranu</p> <p>Ishrana je važna</p>

OSMI RAZRED

Nastavni predmet: Biologija

Nastavna oblast i nastavni sadržaji
Ekologija –zaštita životne sredine (vazduh),
Sistem organa za disanje – zaštita i prevencija

DEVETI RAZRED

Nastavni predmet: Biologija

Nastavna oblast i nastavni sadržaji
Ekologija –zaštita životne sredine (vazduh),

Sistem organa za disanje – zaštita i prevencija

DEVETI RAZRED

Nastavni predmet: Hemija

Nastavna oblast i nastavni sadržaji
Hemijske promjene tvari – oksidacija (gorenje)
Ekologija – zaštita životne sredine

OD ŠESTOG DO DEVETOG RAZREDA

Nastavni predmet: Tjelesni izdavnstveni odgoj

Nastavne oblasti	Ishodi učenja
- Zdrav način života	- primjenjuje znanja o značaju redovnog i pravilnog održavanja lične higijene i zaštite okoliša, prepoznaje uticaj štetnih materija na razvoj bolesti i ovisnosti.

OD PRVOG DO DEVETOG RAZREDA

Nastavni predmet: Islamska vjeronauka

Nastavna oblast i nastavni sadržaji	Ishodi učenja
Život i zdravlje	Nastavni sadržaji o štetnosti pušenja, zastupljeni su kroz ishode učenja u navedenim oblastima
Slobodno vrijeme	
Potruga za srećom	

SREDNJA ŠKOLA

OD PRVOG DO ČETVRTOG RAZREDA

Nastavni predmet: Islamska vjeronauka

Nastavna oblast i nastavni sadržaji	Ishodi učenja
Život i zdravlje	Nastavni sadržaji o štetnosti pušenja, zastupljeni su kroz ishode učenja u navedenim oblastima
Slobodno vrijeme	
Potruga za srećom	

OD DRUGOG DO ČETVRTOG RAZREDA

Nastavni predmet: Biologija

Ishodi učenja
- razlikuje pojmove polucija, imisija i emisija, - obrazloži uzroke i posljedice zagađenja voda, tla i vazduha, - opisuje izvore zagađenja u bližoj okolini,

- navodi štetnost pušenja za disajne organe,
- povezuje zdrave životne navike sa zaštitom disajnog sistema,
- prihvata stavove koji doprinose vlastitom zdravlju,
- raspravlja o mogućim mjerama zaštite života čovjeka od štetnih posljedica nastalih djelovanjem mutagenih faktora,
- raspravlja o uticaju opojnih sredstava na poremećaj homeostaze,
- analizira dobivene rezultate vježbi praćenja fizioloških procesa (mjerenje krvnog pritiska, pulsa, dubine disanja itd.),
- izračunava vlastiti ekološki otisak ocjenjujući svoje životne navike (potrošnja vode, hrane, energije, prevoz i otpad, opijati),
- objašnjava dijagram uticaja čovjeka na globalne efekte zagađenja i primjenu koncepta održivog razvoja itd.

TREĆI I ČETVRTI RAZRED

Nastavni predmet: Hemija

Ishodi učenja
<ul style="list-style-type: none"> - povezuje značaj očuvanja životne sredine sa kvalitetom ljudskog života, - objašnjava da je zrak prirodna homogena smjesa plinova i vodene pare, - navodi primjere fizikalnih i hemijskih promjena iz svakodnevnog života (otapanje, gorenje, hrđanje, rastvaranje), - prepoznaje ulogu kisika u reakcijama oksidacije (npr. gorenje, hrđanje), - analizira djelovanje kiselih oksida u atmosferi na ozonski omotač i žive organizme, - donosi zaključak o značaju i rasprostranjenost heterocikličnih spojeva u prirodi, - istražuje o uticaju alkaloida (kofein i nikotin) na zdravlje ljudi, - ispituje pretvaranje energije tokom biohemijskih reakcija, izražava promjenu energije u biohemijskim sistemima, objašnjava uslove ravnoteže u prirodnim sistemima, te ukazuje na uzroke i posljedice poremećaja ravnoteže.

OD PRVOG DO ČETVRTOG RAZREDA

Nastavni predmet: Tjelesni izdavnstveni odgoj

Nastavne oblasti	Ishodi učenja
<ul style="list-style-type: none"> - Zdrav način života 	<ul style="list-style-type: none"> - primjenjuje znanja o značaju redovnog i pravilnog održavanja lične higijene i zaštite okoliša, prepoznaje uticaj štetnih materija na razvoj bolesti i ovisnosti.

- Pored Nastavnih planova i programa navedenih predmeta, u Godišnjim programima rada osnovnih i srednjih škola koje prati Pedagoški zavod Mostar sadržaji o štetnosti pušenja, između ostalog, su obuhvaćeni razvojnim ciljem 4: Razvijanje zdravih stilova života, koji je po preporuci Ministarstva obrazovanja, nauke, kulture i sporta HNK-a sastavnim djelom Akcionih i Razvojnih planova škola već posljednjih pet godina. U osnovnim i srednjim školama HNK-a u okviru navedenog razvojnog cilja se organizuju

različite aktivnosti za učenike; diskusije, okrugli stolovi, radionice itd. u svrhu preveniranja uticaja različitih toksikomanija.

- Važno je istaći i da je Pedagoški zavod Mostar tokom 2022/23. školske godine uradio izmjene i dopune NPP, tako da su s svim navedenim predmetima pored odabranih nastavnih sadržaja definisani i mjerljivi ishodi učenja vezano za problematiku o kojoj je prethodno izloženo.

S poštovanjem,

Direktorica
Dr. sc. Enisa Gološ